

Natuurmonumenten en Caring Farmers in dialoog

Op 25 november organiseerden de Grootouders voor het klimaat een webinar, waar Bjorn van den Boom van Natuurmonumenten en Johannes Regelink van Caring Farmers presentaties gaven en daarna in discussie gingen. Aanleiding was het voorstel van Natuurmonumenten en Natuur & Milieu enerzijds en LTO Nederland, VNO-NCW, MKB-Nederland en Bouwend Nederland anderzijds, voor 'een aanpak die de vermindering van de uitstoot van stikstof stevig versnelt, de natuur versterkt, boeren toekomst biedt en die weer ruimte schept voor nieuwe economische ontwikkelingen', aldus de website van Natuurmonumenten.¹ Innovatie in de landbouw, vrijwillige verplaatsing van piekbelasters en de vrijwillige uitkoop van stoppers worden in het plan als speerpunten genoemd. Tot 2030 is jaarlijks € 1,7 miljard aan investeringen nodig. De organisatie Caring Farmers vindt het plan echter onder de maat. 'Het is tijd dat we ophouden met het maken van 'haalbare' plannen, maar gewoon gaan doen wat er nodig is: voldoen aan de eigen wetgeving en een samenleving creëren die opereert in ecologische en planetaire grenzen'.² Caring Farmers zegt dan ook tegen de natuurorganisaties: 'hou je rug recht en buig niet voor economische belangen van bouwend en boerend Nederland maar doe wat nodig is om de biodiversiteit te herstellen'.

Visie

Tijdens de discussie tussen beide heren bleek dat hun *visie* op de oplossingsrichting niet veel verschilt. Beide organisaties willen dat de kwaliteit van de Natura 2000 gebieden (ongeveer 13% van Nederland, inclusief grote wateren) in stand wordt gehouden en zijn van mening dat dit alleen kan als het agrarisch land (ongeveer 60% van Nederland) ook goed wordt beheerd. Het omringende landschap van de Natura 2000 gebieden moet bijdragen aan de instandhouding van de biodiversiteit in natuurgebieden. De bestaande samenwerking tussen Natuurmonumenten en FrieslandCampina is volgens Bjorn een voorbeeld. De boeren die hieraan meedoen hebben zich geëngageerd om hun grasland biodiverser te maken, het grasland niet te scheuren en het gebruik van geïmporteerd krachtvoer te verminderen (geen sojabonen, wel aardappelschillen). Natuurmonumenten beheert ongeveer 1% van Nederland en de melkveehouders van FrieslandCampina tezamen ongeveer 20%. Het partnerschap met FrieslandCampina beoogt verhoging van de biodiversiteit op een veel groter gebied dan het beheerareaal van Natuurmonumenten.

Strategie

Het verschil van mening zit hem vooral in de *strategie*: Natuurmonumenten wil samenwerken met de bij LTO aangesloten boeren om zoveel mogelijk boeren mee te krijgen. Dan kun je niet het onderste uit de kan halen, aldus Bjorn, want dan zouden ze niet instappen. Zo is de reductiedoelstelling voor stikstof voor 2030 vastgesteld op 40%. Dit is hoger dan in de stikstofwet staat (26%), maar lager dan het advies van de commissie Remkes (50%).

Caring Farmers wil dat de lat hoger komt te liggen: het landbouwareaal moet natuurinclusief worden beheerd en dat kan alleen door minder koeien per hectare te houden, biologisch te boeren en stoppen met voedselimporten (o.a. uit Brazilië), dat in het kader van een integraal lange termijn plan voor de voedselvoorziening, waarin klimaat, stikstof, water en biodiversiteit volledig zijn meegenomen. Dit betekent dat de op export gerichte landbouw moet veranderen. Er is voldoende landbouwgrond in Nederland om in de binnenlandse vraag naar voedsel te voorzien in een natuurinclusief systeem, maar niet om de rest van de wereld te voeden.

Inkrimping van de veestapel

Hierover zijn de heren het ook eens: krimp van de veestapel is onvermijdelijk, aldus Bjorn. De Nederlandse landbouw heeft zich te begeven binnen de beschikbare milieugebruiksruimte. Dat betekent onmiskenbaar dat productierechten uit de markt gehaald zullen worden / 'doorgestreept' moeten worden. Dat wil niet zeggen dat geen enkel boerenbedrijf in de toekomst nog ontwikkelperspectief heeft. Als een bedrijf verder weggelegen is van stikstofgevoelige natuur en de

¹<https://www.natuurmonumenten.nl/nieuws/gezamenlijk-voorstel-boeren-natuur-en-ondernemersorganisaties-om-uit-stikstofimpasse-te>

²<https://caringfarmers.nl/boeren-voor-de-natuur/>

ondernemer met inzet van nieuwe milieutechnieken zijn bedrijf kan uitbreiden zonder aanvullende natuur- en milieubelasting, dan moet daar ruimte voor zijn, aldus Bjorn.

Johannes denkt ook dat de veestapel moet krimpen, maar vindt dat het aantal boeren juist zou moeten toenemen, omdat boeren niet alleen voedsel produceren, maar aan landschapsbeheer gaan doen, waarvoor ze uiteraard betaald moeten worden.

Versnelling landbouwtransitie

De sprekers en ook vele deelnemers in de chat zijn het erover eens dat de overheid regie moet gaan voeren. Dit zou kunnen door koplopers te faciliteren met subsidies, het peloton te ondersteunen met marktgerichte instrumenten en de achterblijvers te verplichten met regelgeving. De vraag of genoeg boeren mee willen gaan in deze transitie blijft echter bestaan.

Ook banken moeten hieraan meewerken. Nu krijgen reguliere boeren een hypotheek en boeren die de transitie naar duurzaam willen uitvoeren krijgen te horen dat ze niet genoeg verdienen. Overigens meldde Johannes dat hij met veel moeite toch financiering van de Rabo bank heeft gekregen om zijn gangbaar melkveebedrijf met 160 koeien om te bouwen naar een gemengd bedrijf met 70 koeien.

Samenwerking

Caring Farmers en Natuurmonumenten zouden samen een lange termijn toekomstvisie kunnen uitwerken over hoe een klimaat- en stikstofneutrale landbouw er in Nederland uit zou kunnen zien.

Dit zou een natuur-inclusieve kringlooplandbouw moeten zijn in een verband van een regionaal voedselakkoord waar de consument een eerlijke / hogere prijs betaalt aan de boer voor zijn producten en de boer ook betaald wordt voor landschapsbeheer/biodiversiteit.

Openstaande vragen uit de chat

1. Er is geen groenfonds voor CO2 arme landbouw. Als wij meer kunnen beleggen in CO2 arme landbouw kan de omslag toch veel sneller? (groen beleggen is nu voorbehouden aan duurzame energie).
2. Een eerlijke prijs voor agrarische producten is voorwaarde voor een duurzame bedrijfsvoering. Is zo'n eerlijke prijs haalbaar bij de huidige marktverhoudingen, waarin supermarktketens en andere tussenhandelaren de prijs dicteren? Vereist een eerlijke prijs niet dat de overheid (i.c. vermoedelijk de EU) zorgt voor marktregulering, bijvoorbeeld terugkeer van de melkquota?
3. Is een combinatie van betere productie en lokale consumptie economisch levensvatbaar? Zijn er al voorbeelden van dat het inderdaad werkt? Is er financiering van buiten nodig? En zo ja waar vinden jullie die?
4. Het is toch vreemd dat Nederland het tweede exportland is op het gebied van landbouw?
5. Productie van dierlijke eiwitten is bijzonder inefficiënt in vergelijking met plantaardige voeding. Omdat in de toekomst minder energie beschikbaar zal zijn, vergt dit een geheel andere manier van voedselproductie. Hiermee wordt ook het dierenleed in de melkveeindustrie aangepakt.